

Opinia Konsultantów w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego.

W związku z projektem rozporządzenia w sprawie rodzaju i zakresu świadczeń zapobiegawczych, diagnostycznych, leczniczych i rehabilitacyjnych udzielanych przez pielęgniarkę albo położną samodzielnie bez zlecenia lekarskiego konsultanci zgłaszają następujące uwagi.

§1

f)) zakładanie cewnika do pęcherza moczowego u kobiet i mężczyzn, usuwanie cewnika u kobiet i mężczyzn,

Proponuje się dodanie zakładania i usuwania cewnika u mężczyzn i kobiet.

zd) wykonanie defibrylacji automatycznej (AED),

Proponuje się usunięcie tego punktu.

Uzasadnienie:

Zautomatyzowane defibrylatory-AED są urządzeniami przeznaczonymi do powszechnego, publicznego stosowania. Ich użycie nie wymaga posiadania wykształcenia medycznego, dopuszczone są do powszechnego obrotu i użytku.

§3.

Proponuje się usunięcie zapisów w całym paragrafie dotyczących czynności jakie mogą być wykonywane przez magistra pielęgniarstwa. Dotyczy to w szczególności punktów 2 d) pomiarów stężenia gazów, e) ocenę stopnia i powierzchni oparzeń, g) pomiar, ocenę i monitorowanie bólu, h) stosowanie metody oceny jakości życia u chorego objętego opieką paliatywną, o) ocenę stanu świadomości chorego

W opinii konsultantów oraz praktyków nabywanie kwalifikacji powinno być związane z nabywaniem doświadczenia zawodowego w poszczególnych dziedzinach pielęgniarstwa, oraz ukończeniem w ramach kształcenia podyplomowego kursów specjalistycznych, specjalizacyjnych, doszkalających.

j) ocenę poziomu sedacji, po ukończeniu kursu specjalistycznego lub kursu kwalifikacyjnego lub specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa anestezyjologicznego i intensywnej opieki,

Proponuje się dodanie kursu specjalistycznego lub kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego.

Uzasadnienie.

W ramach postępowanie medycznego (w tym czynności samodzielnych) w ZRM oraz SOR wykorzystuje się środki sedacyjne których podaż wymaga oceny poziomu sedacji.

k) diagnozę środowisk rodzinnych, w których ma miejsce przemoc bądź zagrożonych przemocą domową, podejmowanie działań interwencyjnych oraz udzielenie wsparcia osobom poszkodowanym, po ukończeniu kursu specjalistycznego, lub specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa psychiatrycznego, środowiska nauczania i wychowania, pediatrycznego, rodzinnego, lub jeżeli posiada tytuł magistra pielęgniarstwa,

Proponuje się dodanie kursu specjalistycznego i specjalizacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego.

Uzasadnienie.

Pielęgniarki i pielęgniarze pracujący w ZRM i SOR często stykają się jako pierwsze osoby z ofiarami przemocy, bądź osobami zagrożonymi przemocą.

b) wykonanie zaawansowanych zabiegów resuscytacyjnych u noworodka: z wyłączeniem intubacji dotchawiczej,

Proponuje się wykreślenie wykluczenia intubacji dotchawiczej.

Uzasadnienie.

W sytuacji zatrzymania krążenie intubacja dotchawicza może być jedynym skutecznym sposobem prowadzenia efektywnej wentylacji płuc.

c) doraźną modyfikację dawki leczniczej leku przeciwbólowego i leków stosowanych u pacjentów w celu łagodzenia innych dokuczliwych objawów (duszność, nudności, wymioty, lęk, delirium), po ukończeniu kursu specjalistycznego lub kursu kwalifikacyjnego lub specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa anestezyjologicznego i intensywnej opieki, opieki paliatywnej, opieki długoterminowej, chirurgicznego, neurologicznego, onkologicznego, pediatrycznego, lub jeżeli

posiada tytuł magistra pielęgniarstwa,

Proponuje się dodanie również po ukończeniu kursu specjalistycznego lub kwalifikacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego.

Uzasadnienie.

W praktyce ZRM i SOR zachodzi częsta konieczność modyfikowania dawek leczniczych leków przeciwbólowych w związku z nasilonymi objawami z powodów wymienionych w opisywanym punkcie.

i) pielęgnowanie dziecka i dorosłego wentylowanych mechanicznie, po ukończeniu kursu specjalistycznego lub kursu kwalifikacyjnego lub specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa anestezjologicznego i intensywnej opieki,

Proponuje się dodanie kursu specjalistycznego i specjalizacyjnego w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego.

Uzasadnienie.

Pacjenci wentylowani mechanicznie stanowią coraz większą grupę interwencji ZRM, oraz przyczynę zgłaszania się do SOR.

§5.

3) podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowej – oddechowej u dorosłych i dzieci według standardów ogłoszonych w obwieszczeniu wydanym na podstawie art. 43 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym;

Proponuje się wykreślenie zapisu w punkcie 3 od słów: „według standardów ogłoszonych...” z powodu nieopublikowania standardów do dnia dzisiejszego oraz braku planów ich opracowania. Proponuje się zastąpić je od słów wg standardów: ogłoszonych przez ILCOR (International Liaison Committee on Resuscitation), ERC (European Resuscitation Council) lub AHA (American Heart Organization) i innych międzynarodowych i krajowych towarzystw naukowych .

Uzasadnienie:

Zmiany wytycznych są dokonywane w interwale 5 lat. Szczegółowy zapis wytycznych powodowałby konieczność każdorazowego dostosowywania rozporządzenia do aktualnej wiedzy medycznej. Odwołanie do opublikowanych wytycznych powoduje możliwość ich płynnego i szybkiego

dopasowywania do aktualnej wiedzy medycznej. Wprowadzenie odwołania do wytycznych ILCOR, ERC/AHA i innych międzynarodowych i krajowych towarzystw naukowych zapewnia możliwość modyfikacji zgodnej z doświadczeniem i regionalnie przyjętym programem szkolenia.

- 5) przyrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych w szczególności:
- a) rurki ustno - gardłowej,
  - b) rurki nosowo - gardłowej,
  - c) maski krtaniowej,
  - d) rurki krtaniowej

Proponuje się dodać po słowach „dróg oddechowych”: z użyciem urządzeń nadgłośniowych w szczególności.

Uzasadnienie:

Zamknięty katalog sprzętu nie pozwala na używanie nowszych i alternatywnych rodzajów sprzętu dopuszczonego do użytku na terenie UE i Polski bez zmiany rozporządzenia.

- e) konikopunkcji (pod warunkiem odbycia dodatkowego kursu specjalistycznego, lub ukończenia specjalizacji z pielęgniarstwa ratunkowego);

Proponuje się usunięcie wymogu kursu specjalistycznego.

Uzasadnienie.

Konikopunkcja jest zabiegiem ratującym życie który powinien być zawarty w podstawach programowych szkoleń i specjalizacji. Dotyczy to w szczególności pielęgniarek systemu które z racji wykonywanych czynności mogą być w sytuacji konieczności wykonania procedury konikopunkcji, a której to zwłoka w przeprowadzeniu lub zaniechanie może skutkować śmiercią pacjenta.

- 8) intubację dotchawiczą w laryngoskopii bezpośredniej w nagłym zatrzymaniu krążenia przez usta lub przez nos, bez użycia środków zwiotczających oraz prowadzenie wentylacji zastępczej,;

Proponuje się aby po słowach „w nagłym zatrzymaniu krążenia” dodać: po ukończeniu kursu kwalifikacyjnego, oraz w stanach zagrożenia życia po ukończeniu specjalizacji w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologicznego i intensywnej opieki.

Wykreślenie słów: bez użycia środków zwiotczających.

Uzasadnienie:

Poszerzenie zakresu czynności o osoby posiadające specjalizację pozwoli właściwie wykorzystać posiadaną wiedzę i doświadczenie zawodowe pielęgniarek (staż pracy, studia, specjalizacja). Pozwoli również uniknąć sytuacji gdy osoba posiadająca kwalifikacje i kompetencje nie może wykonać procedury w stanie zagrożenia życia (np. pielęgniarka specjalista w dziedzinie pielęgniarstwa anestezyjologicznego i intensywnej opieki medycznej w ZRM).

Wykreślenie zakazu użycia leków zwiotczających jest uzasadnione zamieszczonym wykazem leków jako integralną częścią rozporządzenia.

10) wykonanie defibrylacji ręcznej, podstawie EKG;

Proponuje się dodanie: kardiowersji oraz zsynchronizowanej stymulacji przez skórną.

Uzasadnienie:

Procedury elektroterapii są w sposób precyzyjny opisane w algorytmach ERC/AHA co stanowi aktualny wykładnik do ich podjęcia. Opóźnienie wdrożenia procedur kardiowersji lub stymulacji przezskórnej w stanie niewydolności krążenia może skutkować zatrzymaniem krążenia. Aktualnie będący sprzęt na wyposażeniu ZRM i SOR dysponuje pełną możliwością stosowania elektroterapii (defibrylacji, kardiowersji, stymulacji przezskórnej). Nie wykorzystanie tej możliwości terapii w stanie zagrożenia życia jest nieuzasadnionym opóźnieniem wdrożenia terapii ratującej życie na poziomie zaawansowanym – ALS.

11) wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej;

Proponuje się usunięcie tego punktu.

Uzasadnienie:

Defibrylacja przy pomocy AED jest zapisana w czynnościach dla wszystkich pielęgniarek pielęgniarzy, ponad to aparaty AED są publicznie dostępne dla osób nie posiadających wykształcenia medycznego w ramach publicznych programów dostępu do defibrylatora i nie wymagają posiadania wykształcenia medycznego.

15) wykonanie dojścia doszpikowego przy użyciu gotowego zestawu {pod warunkiem odbycia dodatkowego kursu specjalistycznego);

Proponuje się usunięcie zapisu: gotowego zestawu, oraz pod warunkiem odbycia dodatkowego kursu specjalistycznego.

Uzasadnienie:

Procedura wykonania dostępu doszypikowego jest rekomendowana przez algorytmy ILCOR (ERC/AHA) w sytuacji braku dostępu dożylnego. Procedura dostępu doszypikowego nie wymaga wielogodzinnego treningu, nie jest obciążona statystycznie istotnym ryzykiem powikłań, jest procedurą ratującą życie w sytuacjach konieczności natychmiastowego uzyskania dostępu naczyniowego i farmakoterapii. Pojęcie gotowy zestaw jest nieprecyzyjne i powoduje wątpliwość jaki rodzaj sprzętu może być użyty do wykonania dostępu śródszypikowego. Aktualnie są dostępne różne rodzaje sprzętu umożliwiające wykonanie procedury.

16) podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, dotchawiczą doustną, doodbytniczą i wziewną oraz doszypikową, przy użyciu gotowego zestawu (podawanie leków drogą doszypikową pod warunkiem odbycia dodatkowego kursu specjalistycznego);

Proponuje się dodanie drogi donosowej, oraz skreślenie wymogu kursu specjalistycznego dla podawanie leków drogą doszypikową.

Uzasadnienie:

J.w. oraz poszerzenie możliwości o podaż leków drogą donosową umożliwi wdrożenie możliwości terapii małoinwazyjnej – bez wymogu uzyskania dostępu naczyniowego(jak podanie leków przeciw bólowych, sedujących)

17) odbarczenie odmy prężnej drogą nakłucia jamy opłucnowej pod warunkiem odbycia dodatkowego kursu specjalistycznego);

Proponuje się usunięcie warunku odbycia kursu specjalistycznego.

Uzasadnienie:

Procedura igłowego odbarczenia odmy prężnej jest jedną z podstawowych procedur ratujących życie w ratownictwie medycznym i stanach zagrożenia życia. Prawdopodobieństwo jej wystąpienia jest szczególnie wysokie w działaniach ZRM i pracy SOR i wymaga po rozpoznaniu natychmiastowego zastosowania. Nie wymaga wielogodzinnego szkolenia.

Proponuje się również dodanie: Prowadzenie segregacji medycznej w punktach segregacji medycznej SOR oraz w zdarzeniach masowych i katastrofach.

Uwagi do załącznika nr 2

Proponuje się usunięcie tego punktu z powodu kolizji aktów prawnych. Rozporządzenie nadaje większa możliwość stosowania leków niż „zestaw p/wstrząsowy” przez pielęgniarki i pielęgniarzy, dodatkowo. W związku z powyższym proponuje się zmianę rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie wykazu produktów leczniczych, które mogą być doraźnie dostarczane w związku z udzielanym świadczeniem zdrowotnym, oraz wykazu produktów leczniczych wchodzących w skład zestawów przeciwwstrząsowych, ratujących życie zał. 3 Wykaz produktów leczniczych wchodzących w skład zestawu przeciwwstrząsowego, ratującego życie, które mogą być podawane przez pielęgniarkę, położną poprzez odwołanie do opiniowanego rozporządzenia.

Uwagi do załącznika nr 3

Proponuje się zmianę:

Midazolam - usunięcie zapisu: po konsultacji z lekarzem

Uzasadnienie:

W obowiązującym prawie nie jest regulowany w.w. termin (np. konsultacja przez telefon, drogą radiową, zapis rozmowy itd.)

Proponuje się dodanie:

Fentanyl 0,05mg/ml ampułki, roztwór do wstrzyknięć, dożylnie, doszypikowo, donosowo

Adenozyna 3mg/ml filoki, roztwór do wstrzyknięć, dożylnie, doszypikowo

Heparyna 5000 j.m./ml filoki, roztwór do wstrzyknięć, dożylnie, doszypikowo

Paracetamol 10mg/ml, flakon/worek, roztwór do infuzji, dożylnie, doszypikowo

Klopidogrel 75mg, tabletki, doustnie

Hydroxyetyloskrobia, roztwór do infuzji, dożylnie, doszypikowo

Theophilina, roztwór do infuzji, ampułki, dożylnie

Wodorowęglan sodu, ampułki, dożylnie

Dopamina, ampułki, dożylnie

Konsultant Krajowy:

mgr Marek Maślanka

Konsultant Wojewódzki:

- (-) mgr Anna Burak - woj. kujawsko-pomorskie
- (-) mgr Urszula Kazimierczak - woj. podlaskie
- (-) Robert Kozłowski - woj. lubuskie
- (-) Małgorzata Niewczas - woj. mazowieckie
- (-) mgr Beata Szkudlarek - woj. warmińsko-mazurskie
- (-) mgr Aleksandra Wielik-Nowak - woj. wielkopolskie